

5. LE MALFORMÉ

Vlezenberg, 1889

In den beginne was het Woord en het Woord was niet god, niet liefde of niet hoop, maar pijn. De pijn van menselijk vlees dat aan verderf en ziekte is blootgesteld en van bloed dat zichzelf herkent in het stof der vergankelijkheid.

De pijn van een lichaam dat zich tegen het bestaan verzet.

Een argeloze kreet breekt door de nachtelijke stilte, en de ramen van het grote huis barsten bijna uit hun voegen. Beneden, in de keuken, waar de meid zieltogend over een ijzeren tobbe leunt, valt een lepel op de grond. Met de minuscule echo van het bloederige tafereel dat zich afspeelt in één van de slaapkamers. Een slaapkamer waar de witte lakens doorweekt zijn van het bloed, een kleur die nog grimmiger oogt in het flakkerende licht van de olielampen. Een vrouw met bleke gelaatstrekken ligt op de rug in het bed, de benen wijd open gespreid en haar lichtbruine lokken kleven als nat zeewier aan haar voorhoofd. Ze voert een strijd op leven en dood.

Een strijd die alleen voor vrouwen is weggelegd.

En haar ademhaling resoneert veeleer als een vloek dan als een gebed.

De wanden van de slaapkamer zijn bekleed met een bedrukkend, donkerblauw behang vol barsten en kronkelende bloemen, en boven de haard is een lomp kruisbeeld in de muur genageld, een kruisbeeld dat er scheef en nutteloos bijhangt. De heiland, niet langer blank, doch zwartgeblakerd van de rook uit het haardvuur. Op de marmeren schouw staan twee zilveren kandelaars, de vlammen onrustig wakkerend, en het bed, log en donker, met gebeeldhouwde leeuwenpoten, lijkt sterker op een tombe dan op een plek om slaap en rust te bieden. De geneesheer, een arrogante man met een vettige snor die zijn vlezig lippen ontsiert, mompelt een paar onverstaanbare woorden tegen de vroedvrouw die naast hem staat, de handen in elkaar geslagen, en hij observeert het geboorteprocès vanop een afstand met de onverschilligheid van iemand die het leven al evenzeer veracht als de dood. De vroedvrouw, een mollig mens met een grillig litteken boven het linkeroog, wrijft met de palm van haar hand over de uitpuilende buik van de barendende vrouw en poogt de vrucht naar beneden te drijven, dieper in het geboortekanaal.

Het is een mensonterende bevalling. Een ware uitputtingsstrijd. En het bed lijkt op de vloer van een abattoir.

De weeën komen almaar sneller en het gekrijs wordt almaar drierster, doch het hoofdje van de boreling laat zich nog steeds niet zien. De geneesheer

haalt de neus op, krabt zich over het voorhoofd, en slaakt een verbolgen zucht. Maar de aanstaande moeder is danig uitgeput dat ze amper nog het hoofd kan optillen, en wanneer ze haar vingers om de bloederige lakens klemt, raakt ze bijna het bewustzijn kwijt. De vroedvrouw stookt de haard op en ze dept het bezwete voorhoofd van de patiënt droog. Ze kletst de aanstaande moeder een paar keer tegen de wangen om te verhinderen dat ze wegzakt, en wanneer ze haar vingers in het geboortekanaal wringt, merkt ze tot haar grote opluchting dat ze het hoofdje van de boreling al bijna in de hand kan nemen. Ze drinkt een slok water, schraapt de keel, en strekt dan de armen uit.

De pasgeborene arriveert met een schreeuw die door merg en been snijdt. Een ontembare oerkreet ontsnapt aan de keel van de kersverse moeder en dan weergalmt het gehuil van de boreling door de kamer. Het is een jongen, blakend van gezondheid en eerder te lijvig dan te mager. De vroedvrouw vangt het kind op, een vermoeide blik op het gelaat, en ze dept het kind schoon met een doek die voor de haard hangt. Dan wikkelt ze het meteen in een laken en plaatst ze de boreling in een wieg van donker kastanjehout, afgeboord met rozerode franjes en geborduurde gordijntjes.

“Een gezonde en sterke zoon,” fluistert ze de moeder plichtbewust in het oor. Maar dan blijft ze roerloos staan, omdat ze ziet, voelt, dat er nog iets is dat zich roert, diep verborgen in de moederschoot. De geneesheer kijkt op, frons de borstelige wenkbrauwen en staart nerveus op zijn zakhorloge.

“Er komt er nog één,” zucht de vroedvrouw geënerveerd.

Maar er is niemand die iets zegt. En de gelaatstrekken van de kersverse moeder verstrakken met de minuut. De tijd verliest alle betekenis en de minuten tikken weg als sneeuw voor de zon. De stilte is om te snijden. Een stilte die alleen wordt opgeluisterd door het geknetter van de olielampen en de kreunende geluiden van de vrouw die, nog steeds badend in het bloed, op het bed ligt.

Maar het tweede kind komt niet. Of beter gezegd, het komt niet meteen.

De vrouw jankt, krijst, zet haar tanden in haar eigen arm om de pijn te verbijten, en haar gezicht verliest alle kleur. Haar lippen kleuren zo blauw als de hemel boven de Noordzee na een allesverslindende storm. En de geneesheer vloekt binnensmonds, vloekt omdat hij al lang thuis had moeten zijn, en de vroedvrouw, de rug kromgetrokken van de talrijke bevallingen, probeert de barendende vrouw kracht in te fluisteren.

Buiten beukt de regen tegen het raam van de slaapkamer en de wind zingt een monotoon lied dat tussen de kieren en de spleten van de deur heen kruipt. En beneden, voor de grote haard in het salon dat normaal gesproken alleen maar dient om hoogstaande gasten te ontvangen, staat de aanstaande vader nerveus te wachten, een pompeuze sigaar tussen de lippen. Hij ijsbeert gedurig heen en weer, houdt de fles cognac dicht bij de

hand, en masseert de slapen om de vermoeidheid van de voorbije dag te verdringen.

Het is zijn eerste kind, niettegenstaande zijn gezegende leeftijd, en de stress wordt hem bijna teveel. Ook al wil hij dat niet laten blijken aan de keukenmeid die een verse lading houtblokken in de haard deponeert. In de keuken probeert de kokkin zich nuttig te maken, de blik nietszeggend op de zwart- witte tegelvloer gericht, en in haar handen de zilveren lepel die daarnet nog op de grond lag. En eindelijk, na wat wel een eeuwigheid lijkt, voelt de vroedvrouw wederom een teken van leven in het geboortekanaal.

Doch niet het teken waarop ze had gehoopt.

Het kind komt in stuitligging en de geneesheer dept het koude zweet van het voorhoofd, duidelijk geagiteerd en onder invloed van tijdsdruk. De vroedvrouw stokt, aarzelt, schuift het lichaam van haar patiënt naar voren en trekt het kind tot aan de nek uit het geboortekanaal, waarna ze het een kwartslag draait, en dan met het volle gewicht naar beneden laat bengelen. Ze negeert de ijselijke kreet die haar trommelvliezen bijna doet scheuren en dan, met een laatste, krampachtige wee, wordt het tweede kind eindelijk geboren.

Doch nu is het de vroedvrouw die een korte gil slaakt wanneer ze een vluchtige blik werpt op de pasgeborene. Haar gelaat trekt wit, tot achter de oren, en haar lippen prevelen een paar onbegrijpelijke woorden. De geneesheer neemt het van haar over, de blik misprijzend, bijna kokhalzend, en de moeder probeert zich op te richten.

“Laat me...laat me hem zien. Je veux le voir!”

De geneesheer twijfelt. Niet zeker of hij het slappe kind moet wurgen of tot leven moet brengen, en zodra het begint te janken, wikkelt hij het ogenblikkelijk in een witte doek. Hij reageert niet meteen op de woorden van de verontwaardigde moeder die zich met haar laatste krachten overeind probeert te duwen, de blik op de grond gericht, en dan tilt hij toch de boreling op, tergend langzaam, net alsof hij een monster in de handen houdt.

“Uw... uw... zoon,” zegt hij op een bijna verontschuldigende toon.

De moeder heft het hoofd op en strekt de hals uit om een blik op de boreling te kunnen werpen, doch zodra ze een glimp van het kind opvangt, slaakt ze een ondoorgrondelijke kreet die het huis bijna in tweeën scheurt.

Niet van pijn maar van afgrijzen.

Een schrill geluid dat rechtstreeks uit haar ziel stamt.

Het kind is nochtans perfect, met een gave, roze huid en met tien vinger-tjes en tien teentjes. Al is het graatmager en groeit er zwart haar op de rug en op de armpjes. Maar de blik van de moeder blijft rusten op het hoofdje van de pasgeborene, daar waar de bovenkant van de schedel is ingedeukt. Het kind heeft maar één oog, één wenkbrauw en een voorhoofd waarvan de rechterkant ontbreekt. En daarboven een vormeloze leegte.